

נגד מי?

לפני שבועיים נהג משה דיין כנבר. הוא הלך לבדו, רק בלחית כמה עתונאים וצלמים. לוואדיסאליב ושוחת עם תושביו.

לא היה בכך סיכון, כי איש לא היה פוגע באלוף סיני. אולם היה בכך לפחות משהו אנושי, משהו אישי — משהו מן החן המיוחד שציינו בעבר את משה דיין.

אף שהכנות היו שקופות והאמצעים פשוטים — אפשר היה לראות ביקור זה באור חיובי.

עברו עשרה ימים, ושוב הופיע משה דיין בואדיסאליב. האם היה זה אותו איש? קשה להאמין. מעטים האנשים שיכלו לרדת תוך ימים כה מעטים ירידה כה רבה.

הפרטים, כפי שתוארו בידי סופר "הארץ" הניטרלי, מצלצלים כמו תיאור ביקורו של נציב קולוניאלי במדינה כבושה.

בעוד מועד תפסו שוטרים, חלקם במדים וחלקם ללא מדים, עמדות איסטרטגיות, מבלי להבליט את עצמם. לאחר מכן הופיעו אנשיהאגרוף של פלוגות הפועל. הם הקיפו את אולם האסיפה בואדיסאליב בשתי שרשרות-ביקורת.

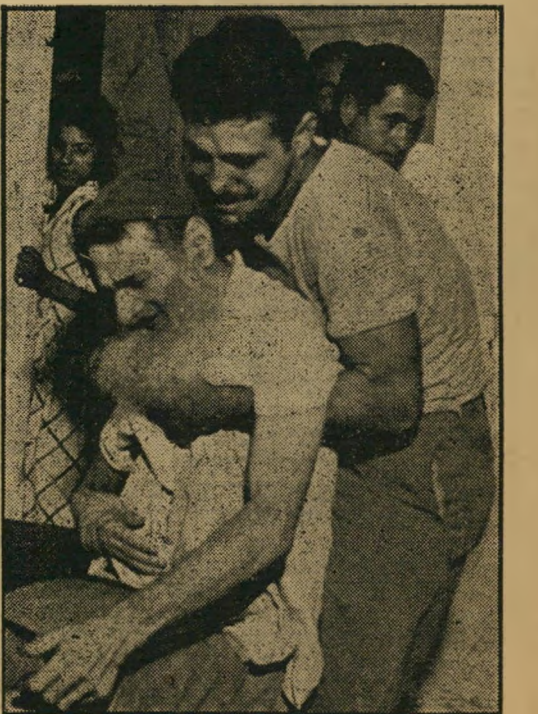
רק מוזמנים הוכנסו לאולם, ורק אחרי שעברו ביקורת כפולה זו. מי הוזמן? לא אנשי ואדיסאליב. המוזמנים הובאו מכל פינות חיפה — חוץ מן הפינה בה נערכה האסיפה. הם היו פעילי מפא"י, אנשים בטוחים, גברים שיכלו להשמיע מילה עדינה של ביקורת, אך שאפשר היה לסמוך עליהם שחוז מזה ישתקו — וימתאו כפיים.

אחרי שהתאסף קהל זה של אנשי-ברכין שכירים ותלויים, הופיע המנהיג. לא לברך, חס ושלום, אלא מוקף אנשיהאגרוף, שהבקיעו לו דרך בין הקרואים המאולפים.

ואז הוא נאם. מה הוא אמר? אנשי ואדיסאליב לא שמעו את דבריו. כי אלה לא הועברו אפילו ברמקול החוצה. הם אבדו בין כותלי האולם.

לשם מה נקראה האסיפה? מה היתה מטרתה? בשביל מה הטרחה את עצמו כובש סיני לוואדיסאליב?

לא כדי להשמיע דברים מהפכניים על פתרון בעית הקיר מוח והתפליות. הדברים שאמר היו כה שיגרתיים, כה חסרי מעוף, כה חסרי כל מקוריות אישית — עד שאפשר היה להקליטם בשקט בכל הרצאה של סגנית-מוכיר של מפא"י במערכת מושבערף.

המונח משה כליפה, 75, היושב מזה קרוב ל- שבועיים בכוכו החשוך בואדיסאליב, ומלמלל בבכי: "בני, איך בני?" בנה, שלמה, עצור אישם, לאחר מיבעע שכל כוונתו היתה להכניע את תושבי השכונה.

גם לא בשביל למצוא דרך אל לב בני ואדיסאליב, בשיחה מלב אל לב. אנשי ואדיסאליב לא נוכחו — לא בתוך האולם ולא סמוך לו. נעשה הכל כדי שלא יבואו. נקטו נגדם אמצעי-זהירות כמו נגד אנשי מחתרת עבריים בשערי בהינגראד, בימים הטובים.

אולם היתה מטרה לאסיפה זו.

מטרה מבישה — מבישה את יומויה, ומבישה את משה דיין.

דיוק שבוע לפני כן יצאה ממשלת ישראל ה-11 אדירה למלחמת-חורמה נגד ואדיסאליב. על פי תוכנית ערוכה מראש ומחושבת לפרטי-פרטיה, תוך גיוס כל מכי שירייהכוח של המדינה, הונחתה מכה ניצחת על השכונה הקטנה ותושביה המרודים.

אכן, היה זה נצחון מפואר. מאות שוטרים מזויינים, עשרות מלשינים ופרובוקאטורים, בתיהסוהר, העתונות והרדיו — כולם גויסו כדי לחסל אחת ולתמיד את הארגון החוקי הקטן של המאורקאים בואדי, לדחוף את ראשי שיו למעשים בלתי-מחושבים, להשליך את כל מנהיגיו ופעיליו לבתי-הסוהר, להפקיר את נשותיהם וילדיהם לרעב (למען יראו וישמעו!).

הפתיון שהושלך או לבני הואדי הנדכאים, כדי להכניסם למלכודת ולהפעיל את הפרובוקציה המחוכמת, היה קיום האסיפה של מפא"י באותו אולם, באותו מועד. התוכנית הצליחה — ובעזרת דם ורעב נחלה ממשלת ישראל נצחון מהיר על כמה מאות יושבי שכונת-העוני.

אם כן — מדוע היה צורך להטריח את דיין כעבור שבוע לאותו מקום? ברי כי הפעם לא היה עוד צורך בפרובוקציה — כי כבר לא היה נגד מי.

מי יכול היה להתקומם? המשפחות הרעבות? הילדים שהוכרו באלות עד אבדן החושים? הזקנים שנשארו ללא מפרנסים?

בכבד זה יכולה היתה להיות רק מטרה אחת ויחידה לקיום אסיפה כזאת, במקום כזה ובצורה כזאת:

להשפיל את בני הואדי עד עפר! לשבור בהם כל שרירי של גאווה עצמית! להוסיף את תחושת חוסר-האונים אל הרעב, הפחד והכאב.

מטרה זו הושגה במלואה. אלוף סיני יכול היה לזקוף על חשבוננו נצחון גדול נוסף, ואכן, זכה לעלי דפנה בקרב ישראל ובמיטב העתונים. אלא שהפעם לא עמדו מולו חטיבות-מחץ ועוצבות-קרב, אלא הנשים והילדים של ואדיסאליב, שרידי הנסיון הנועז להקים בארץ ארגון חוקי, בלתי-מושבע במפת המפלגות, למאבק על זכויות המקופחים.

דיין הצליח. אך יבוא יום ויבין שהוא עצמו היה הקרבן האמיתי של הערב. כי הופעה זו היא תמרור בדרבנו מן הזוהר של הרמטכ"ל אל האספרוריות של עסקן מפלגתי ממדרגה שניה.

בנסיבות אלה, כמעט ואין חשק להגיב על הדברים שאמר האלוף באותה אסיפה. היתה זאת שורה ארוכה של מליצות, מן הלכסיקון המפא"י הנושן, בתוספת משי-אלה חסודה שבני הישוב התתיק יחתרו על עלית רמת מחייתם, כדי לעזור לעלית רמתם של בני הישוב החדש.

זהו רעיון המצלצל נורא יפה. כל גואם המשמיע אותו יכול להיות בטוח במחיות-כפיים ובכותרת יפה בעתונים. הבה ונבדוק לרעב קט את תוכנו האמיתי.

קודם כל — מדוע מדבר דיין רק על הקפאת רמת-המחיה? הרי בעבר, כשהיה קצת יותר עצמאי, דיבר על הורדת רמת-המחיה — כמו אלעזר ליבנה וכמה מהפכני-הסאלון האחרים של המשטר הישן. דיין נסוג מניסוח גס זה, וקיבל את הניסוח היותר אלגנטי של עסקני מפא"י בהסתדרות.

ההבדל המעשי הוא אפסי. מי שמדבר על הקפאת רמת-המחיה, מתכוון למעשה להרידתה. כי במשטר זה שולטים האינדרכס המדי זוייף והאינפלציה המוסווית. המשכורת נשי ארת קפואה, אבל ערכה המעשי פוחת מחודש לחודש. כדי לבדוק זאת אין צורך ללמוד כלכלה לאומית באוניברסיטה — די לבדוק את תקציב-המשפחה של השכן.

אם כן, הנה זה הרעיון האמיתי שבעליו משמיעים אותו במגומגום: יורידו החתיקים את רמת-מחייתם, כדי שהחדשים יקבלו את הפרשת. **כדי לעמוד על טיבו של רעיון זה, אין מנוס**

המונח

בדורות מתנופפות ובפאתוס עילאי מבשר משה דיין את בשורת מפא"י השדור פה לקהל מוזמנים שהודעק מכל פינות חיפה — אך לא כלל את תושבי ואדיסאליב, שבשכונתם כונסה אספת התגר.

מן השאלה: מי האנשים המשמיעים אותו? דומני שיש להם רק מכה משותף אחד: כולם חיים בנחיתות רבה מאוד. יש להם לפחות מכונית אחת במשפחה, ולרוב גם שתיים. הם גרים ביולות נוחות. נסיעותיהם בעולם מובטחות — לרוב על חשבון האומה. גם בארץ אפשר לראותם במיטב בתי-המלון. לא צפויה להם כל סכנה כי ירידה קטנה תפקיר אותם לחרפת רעב.

איני אומר את הדברים בנימה של אירוניה. איני מתכוון להטיל דופי באנשים. אך אני רוצה להגיד זאת: אין להם המושג הקלוש ביותר באיזה תנאים חי רוב רובם של אזרחי ישראל.

נדמה להם כי הישוב החתיק חי בתנאי רחבה ומותרות, ושרק ישראל השנייה חיה בעוני. הם רואים מסביבם את חבריהם, החיים כולם בשפע. אין הם יודעים — או שאינם רוצים לדעת — כי שפע זה מוגבל לחלק קטן מאוד מן הישוב החתיק — למעמד השליט הדקיק שהשתלט במדינה מאז קומה.

ראשי המפלגות, עסקני ציבור, ראשי המנגנון הממלכתי, ראשי המנגנונים הכלכליים הטסיליים, אנשי-עסק פרטיים שהשתלבו במשטר — כל אלה חיים ברמה טובה מאוד. אולם כמה הם? רבבה אחת? שתי רבבות? חמש רבבות?

מאות אלפי בני הישוב הוותיק רחוקים מלירי הנות משפע זה.

אין הם רעבים, חלילה. אולם הם חיים בדוחק — תוך ויתור על הרבה דברים הנראים מובנים מאליהם לבני המעמד השליט. כדי ללכת לקולנוע, הם מתחרים על עתון. כדי לשלוח בן לגמנסיה, הם מוותרים על חופה. כדי לנסוע לשבועיים לקפריסין, הם תוסכים לירה ללירה במשך שנתיים-שלוש.

אין להשוות, כמובן, את רמת-מחייתו של פקיד ממי שלתי, העובד בשתי עבודות כדי לקנות בגדים לשלושת ילדיו, לרמת-המחיה של פועל-הדחק בואדיסאליב, בעל שמונת הילדים. אבל גם אין להשוותה לרמת-המחיה של בן המעמד הבינוני או הפועל המקצועי באירופה או באמריקה.

יהיה המודד כאשר יהיה — רמת-המחיה הממוצעת של הישוב החתיק בישראל היא מן גמנוכות בארצות-התרכות. אם המודד הוא המכונית — ישראל נופלת בהרבה לא רק מארצות-הברית, אלא גם מבריטניה, מצרפת, מגרמניה ומאיטליה הצפונית. אם המודד הוא טלביזיה — בישראל אין. אם המודד הוא הכמות והאיכות של מערכת הטלפונים — הרי ישראל נמצאת ברמה של אירופה לפני שני דורות, ומגיעה בקושי לרמת מדינה אסיאתית מפותחת.

רמת-המחיה המנופחת של אזרחי ישראל היא אגדה. לבעלי השלטון קל להאמין בה — כי נדמה להם שרוב אזרחי ישראל חיים כמר (המשך בעמוד 4)